

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
2252 Λευκωσία

Αρ. Φακ.: Π.Ι. 4.2.02.17.17
Αρ. Τηλ.. 22402300
Αρ. Φαξ: 22480505
e-mail: info@cyearn.pi.ac.cy

29 Μαΐου 2019

Διευθυντές/Διευθύντριες
Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης

Θέμα: Συμμετοχή Δημοτικών Σχολείων στην Πρωτογενή Πρόληψη του Συστήματος Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς (ΠροΘεΣυ)

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, σας ενημερώνουμε ότι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, στο πλαίσιο της συμμετοχής του ως βασικός εταίρος στον συντονισμό του Ευρωπαϊκού Προγράμματος ERASMUS Key Action 3 Policy Experimentation, «Building School-Wide Inclusive, Positive and Equitable Learning Environments Through A Systems-Change Approach (SWPBS)», και σε συνεργασία με την Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, προσφέρει την ευκαιρία **σε μέχρι σαράντα (40) Δημοτικά Σχολεία των επαρχιών Λευκωσίας, Λάρνακας και Αμμοχώστου** για συμμετοχή σε Ευρωπαϊκό Έργο, μέσω της εφαρμογής της πρωτογενούς πρόληψης του Συστήματος Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς (ΠροΘεΣυ), για τις σχολικές χρονιές 2019-2020 και 2020-2021.

Το Σύστημα ΠροΘεΣυ επιδιώκει τη δημιουργία ενός σχολικού πλαισίου που να προωθεί την ενιαία εκπαίδευση, τη μείωση των προβλημάτων συμπεριφοράς στον μαθητικό πληθυσμό, καθώς, και την πολυεπίπεδη πρόληψη στις κοινωνικο-συναισθηματικές και μαθησιακές ανάγκες των παιδιών. Συγκεκριμένα, το πρώτο επίπεδο πρόληψης του ΠροΘεΣυ αφορά στην πρωτογενή και επικεντρώνεται σε όλα τα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς. Το δεύτερο επίπεδο είναι η δευτερογενής πρόληψη και εστιάζεται στα παιδιά με δυσκολίες μάθησης και συμπεριφοράς. Τέλος, το τρίτο επίπεδο (τριτογενής πρόληψη) αφορά στα παιδιά με χρόνια και έντονα συμπεριφορικά, συναισθηματικά και μαθησιακά προβλήματα.

Το ΠροΘεΣυ ακολουθεί τη λογική της λύσης προβλήματος, όπως αυτή παρουσιάζεται και στο Ενιαίο Σχέδιο Βελτίωσης της Σχολικής Μονάδας (Εγκύκλιος γπρ6154, ημερ. 28/8/2017, Αρ. Φακ. 7.1.05.30). Συγκεκριμένα, το σχολείο καθορίζει τους επιδιωκόμενους στόχους του στη βάση της διερεύνησης αναγκών, οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται και καθοδηγούνται στην εφαρμογή πρακτικών που έχουν επιστημονική θεμελίωση, ενδυναμώνονται οι δομές και διαδικασίες της σχολικής μονάδας (εκπαίδευση ενδοσχολικής ομάδας-πυρήνα εκπαιδευτικών, διευθυντική ομάδα) και οι εκπαιδευτικοί αξιολογούν τακτικά τη μαθησιακή και κοινωνική πορεία ανάπτυξης των παιδιών καθώς και την πορεία εφαρμογής των διαδικασιών.

Σημειώνεται ότι το Έργο εφαρμόζεται στη βάση συγκεκριμένου πειραματικού σχεδιασμού, κατά τον οποίο τα μισά σχολεία θα είναι ομάδα πειράματος και τα άλλα μισά θα είναι, αρχικά, ομάδα ελέγχου και στη συνέχεια θα λάβουν, πλήρως, μέρος στην παρέμβαση. Για την εφαρμογή της πρωτογενούς πρόληψης, ομάδα εκπαιδευτικών των σχολείων που θα επιλεγούν θα τύχουν σχετικής εκπαίδευσης σε εργάσιμο και μη εργάσιμο χρόνο μέσω δικτύωσης σχολείων. Το Έργο δεν θα επηρεάσει με οποιονδήποτε τρόπο την ομαλή λειτουργία των σχολείων και ειδικότερα, τη διδασκτέα ύλη και το σχολικό πρόγραμμα. Η συμμετοχή στο Έργο θα επιφέρει μόνο προσθετική αξία και εμπειρία στους εκπαιδευτικούς σε θέματα σχολικής πειθαρχίας και αντιμετώπισης της παραβατικότητας. Με τη συμμετοχή της κάθε σχολικής

μονάδας στο Έργο, οι εκπαιδευτικοί θα έχουν την ευκαιρία να συμβάλουν στον καθορισμό εκπαιδευτικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Με την ολοκλήρωση του Έργου, το σχολείο και οι συμμετέχοντες/ουσες εκπαιδευτικοί θα λάβουν πιστοποιητικό συμμετοχής, ενώ θα έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τη δράση τους σε συνέδριο, καθώς και να ενημερωθούν για τα αποτελέσματα του Έργου. Στο Παράρτημα δίνονται περισσότερες πληροφορίες.

Για τα σχολεία που επιθυμούν να συμμετέχουν στο Έργο για τις επόμενες δύο χρονιές χρειάζεται να διασφαλιστεί: (α) σχετική **μονιμότητα της διευθυντικής ομάδας του σχολείου και του μεγαλύτερου μέρους του προσωπικού κατά τις σχολικές χρονιές 2019-2020 και 2020-2021** και (β) η **ενημέρωση και συμφωνία του/της οικείου/ας Επιθεωρητή/τριας του σχολείου**. Τα σχολεία που θα συμμετέχουν είτε ως πειραματική ομάδα, είτε ως, αρχικά, ομάδα ελέγχου, θα επιλεγούν στη βάση κριτηρίων όπως η γεωγραφική κατανομή, ο τύπος σχολείου και ο πληθυσμός.

Τα δημοτικά σχολεία που επιθυμούν να συμμετέχουν στο Σύστημα ΠροΘεΣυ παρακαλούνται να δηλώσουν **προκαταρκτικά το ενδιαφέρον τους**, μέσω του λογαριασμού του σχολείου τους, στο διαδικτυακό περιβάλλον εγγραφών του Π.Ι.Κ., στη διεύθυνση <https://www.pi-eggrafes.ac.cy> (κατηγορία ΠΡΟΘΕΣΥ), **μέχρι και τις 15 Ιουνίου 2019**. Μετά την προκαταρκτική δήλωση ενδιαφέροντος, η ερευνητική ομάδα θα επικοινωνήσει με τις διευθύνσεις των σχολείων για κατ' ιδίαν ενημέρωση του προσωπικού, αναφορικά με τη συμμετοχή τους στο Έργο.

Οδηγίες για τον τρόπο εισόδου των σχολείων στο διαδικτυακό περιβάλλον εγγραφών, καθώς και για τον τρόπο επικαιροποίησης των στοιχείων τους, υπάρχουν στην εγκύκλιο με Αρ.Φακ. Π.Ι.16.8.01.2 και ημερομηνία 5/12/2018.

Για περαιτέρω διευκρινήσεις ή απορίες, μπορείτε να επικοινωνήσετε με τη Δρα Λευκή Κουρέα (22842313, kourea.l@unic.ac.cy).

Παρακαλώ, για ενημέρωση των εκπαιδευτικών του σχολείου σας.

Χρίστος Χατζηαθανασίου
Διευθυντής
Δημοτικής Εκπαίδευσης

Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου-Ευριπίδου
Διευθύντρια
Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα ERASMUS+ KA 3 Policy Experimentation «Σύστημα Προώθησης Θετικής Συμπεριφοράς (ΠροΘεΣυ)»

Τι είναι το Σύστημα ΠροΘεΣυ;

Το ΠροΘεΣυ δίνει το οργανωτικό και λειτουργικό **πλαίσιο** σε μια σχολική μονάδα, για στήριξη των μαθησιακών και κοινωνικο-συναισθηματικών αναγκών **όλων** των παιδιών, μέσω πολυεπίπεδης προληπτικής προσέγγισης. Το πρώτο επίπεδο πρόληψης είναι η πρωτογενής και επικεντρώνεται σε όλα τα παιδιά, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς. Το δεύτερο επίπεδο είναι η δευτερογενής πρόληψη και εστιάζεται στα παιδιά με δυσκολίες μάθησης στον γνωστικό και κοινωνικό-συναισθηματικό τομέα. Τέλος, το τρίτο επίπεδο (τριτογενής πρόληψη) αφορά στα παιδιά με χρόνια και έντονα συμπεριφορικά, συναισθηματικά και μαθησιακά προβλήματα.

Το σύστημα ΠροΘεΣυ ακολουθεί τη λογική της λύσης προβλήματος, όπως αυτή παρουσιάζεται και στο Ενιαίο Σχέδιο Βελτίωσης της Σχολικής Μονάδας (βλ. εγκύκλιο γπρ6154). Συγκεκριμένα, το σχολείο καθορίζει τους επιδιωκόμενους στόχους του στη βάση της διερεύνησης αναγκών, οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται και καθοδηγούνται στην εφαρμογή πρακτικών που έχουν επιστημονική θεμελίωση (ανάπτυξη Επαγγελματικής Μάθησης), ενδυναμώνονται οι δομές και οι διαδικασίες της σχολικής μονάδας (εκπαίδευση ενδοσχολικής ομάδας-πυρήνα εκπαιδευτικών, διευθυντική ομάδα) και οι εκπαιδευτικοί αξιολογούν τακτικά τη μαθησιακή και κοινωνική πορεία ανάπτυξης των παιδιών καθώς και την πορεία εφαρμογής των διαδικασιών (αυτοαξιολόγηση Σχολικής Μονάδας).

Πώς συνδέεται το πλαίσιο ΠροΘεΣυ με το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Κύπρου;

Το σύστημα ΠροΘεΣυ στηρίζεται στην αρχή ότι οι κοινωνικές δεξιότητες διδάσκονται με τον ίδιο τρόπο που διδάσκουμε τις γνωστικές δεξιότητες. Συγκεκριμένα, τα παιδιά διδάσκονται κοινωνικές αξίες (π.χ., σεβασμός, υπευθυνότητα, συνεργασία, ασφάλεια, καλοσύνη) και κοινωνικές δεξιότητες (π.χ., ενεργός ακροατής, ακολουθώ οδηγίες, εργάζομαι προσεκτικά, σηκώνω χέρι), που συμβάλλουν στη μεγιστοποίηση της ενεργού συμμετοχής τους στο μάθημα και κατ' επέκταση στην αύξηση της μαθησιακής τους επίδοσης. Οι κοινωνικές συμπεριφορές καθορίζονται από το σχολείο στη βάση του τι χρειάζονται τα παιδιά για να πετύχουν και διδάσκονται ως οριζόντιες δεξιότητες, στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα (π.χ., ακούω τον ομιλητή στο μάθημα των Ελληνικών, ακολουθώ οδηγίες στο μάθημα των Μαθηματικών), καθώς και ως κάθετες δεξιότητες, στο γνωστικό αντικείμενο της Αγωγής Υγείας (π.χ., ρίχνω στα σκουπίδια στον κάλαθο, σέβομαι τους άλλους, αποδέχομαι τη διαφορετικότητα).

Ποια τα οφέλη που απορρέουν από τη συμμετοχή ενός σχολείου στο σύστημα ΠροΘεΣυ;

Σε επίπεδο διεύθυνσης και σχολικής μονάδας

- Η εφαρμογή της πρωτογενούς πρόληψης του ΠροΘεΣυ αποτελεί το Ενιαίο Σχέδιο Βελτίωσης του σχολείου. Όπως προαναφέρθηκε, το σχολείο επικεντρώνεται σε μια συγκεκριμένη ανάγκη (π.χ., ενδυνάμωση των κοινωνικών συμπεριφορών των παιδιών, βελτίωση σχολικού κλίματος, μείωση προβλημάτων συμπεριφοράς) και ακολουθεί το μοντέλο λύσης προβλήματος για ανάπτυξη στόχων, δράσεων και διαδικασία αξιολόγησης.
- Αναπτύσσεται σχέδιο αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας στοχεύοντας όχι μόνο στην αξιολόγηση των στόχων του σχεδίου δράσης αλλά και στην αξιολόγηση των δομών και διαδικασιών της εφαρμογής της πρωτογενούς πρόληψης.
- Κτίζει ένα εφαρμοσμένο πλαίσιο Ενιαίας Εκπαίδευσης γιατί στοχεύει σε όλα τα παιδιά, προωθώντας το περιεχόμενο της πρωτογενούς πρόληψης.
- Το σχολείο λειτουργεί ως κοινότητα μάθησης.

Σε επίπεδο προσωπικού

- Αναπτύσσει επαγγελματικές δεξιότητες που προωθούν τη συλλογικότητα, την επικοινωνία και την αποτελεσματική διαχείριση των συμπεριφορών των παιδιών.
- Αναδομεί και αναθεωρεί τον διδακτικό του χρόνο με βάση τις ανάγκες και προτεραιότητες των παιδιών του του σχολείου.
- Συμμετέχει συστηματικά σε επιμορφωτικές δράσεις και λαμβάνει καθοδήγηση, εντός και εκτός σχολικής μονάδας, ακολουθώντας το μοντέλο της επαγγελματικής μάθησης.
- Αναπτύσσει σιγά-σιγά διαφορετική στάση και φιλοσοφία για την πειθαρχία μέσω του ΠροΘεΣυ. Γίνεται προσπάθεια απομάκρυνσης από την παραδοσιακή μορφή αντιμετώπισης προβλημάτων συμπεριφοράς, υιοθετώντας θετική διδακτική προσέγγιση στην πειθαρχία.

Σε επίπεδο παιδιών

- Λαμβάνουν συστηματικά ευκαιρίες για εξάσκηση στις αναμενόμενες κοινωνικές συμπεριφορές και κοινωνικές αξίες, καθώς και συγκεκριμένη θετική ανατροφοδότηση με λεκτικό και μη-λεκτικό τρόπο.
- Μαθαίνουν να αλληλεπιδρούν, με συμμαθητές/τριες και άλλα παιδιά, με επιθυμητό κοινωνικά τρόπο, σε ένα προβλέψιμο, θετικό και ασφαλές σχολικό περιβάλλον, στο οποίο οι ενήλικες ακολουθούν κοινή πορεία εφαρμογής και κοινή γλώσσα.
- Η μαθησιακή και κοινωνική τους επίδοση βελτιώνεται.

Σε επίπεδο οικογενειών

- Συμμετέχουν στην προώθηση κοινωνικών αξιών και συμπεριφορών του ΠροΘεΣυ στο σπίτι.
- Δίνεται φωνή μέσω εκπροσώπου γονέων, ο/η οποίος/α συμμετέχει στην ενδοσχολική ομάδα-πυρήνα.
- Λαμβάνουν επιμόρφωση και συστηματική ενημέρωση για τη θετική διδακτική προσέγγιση διαχείρισης συμπεριφοράς.
- Εμπιστεύονται και σέβονται περισσότερο το σχολείο.

Ποια διαδικασία ακολουθεί ένα σχολείο για να λάβει μέρος στο ΠροΘεΣυ;

Η διεύθυνση του σχολείου επικοινωνεί με τον/την εξωτερικό/ή συνεργάτη/ίδα για διευθέτηση συνάντησης με το προσωπικό, ώστε να παρουσιάσει το Σύστημα ΠροΘεΣυ σε συνεδρία προσωπικού. Το προσωπικό ενημερώνεται για το επιστημονικό υπόβαθρο της προσέγγισης καθώς και για τα οφέλη και τις ευθύνες, που απορρέουν από μια ενδεχόμενη συμμετοχή τους στην εφαρμογή του ΠροΘεΣυ. Ο/Η εξωτερικός/ή συνεργάτης/ίδα ζητεί από το προσωπικό να ψηφίσει, ανώνυμα, κατά πόσο ενδιαφέρεται να συμμετάσχει ή όχι. Η ψηφοφορία γίνεται σε διάστημα μιας βδομάδας από την πρώτη ενημέρωση που λαμβάνει το προσωπικό. Απαραίτητο κριτήριο για συμμετοχή στην εφαρμογή της πρωτογενούς πρόληψης είναι τουλάχιστον το 80% του προσωπικού να απαντήσει θετικά. Στις περιπτώσεις όπου προκύπτουν περαιτέρω απορίες ή χρειάζονται να δοθούν διευκρινήσεις, ο/η εξωτερικός/ή συνεργάτης/ίδα μπορεί να παρουσιαστεί σε δεύτερη συνεδρία προσωπικού για να συζητήσει με το προσωπικό. Αυτό πάντοτε γίνεται σε διαβούλευση με τη διεύθυνση του σχολείου.

Μετά την αποδοχή ενός σχολείου για συμμετοχή στο ΠροΘεΣυ, καθορίζεται ενδοσχολική ομάδα-πυρήνας, που εκπαιδεύεται μέσα σε πέντε (5) τετράωρες συναντήσεις, για να ηγηθεί του σχεδιασμού και της εφαρμογής της πρωτογενούς πρόληψης. Συγκεκριμένα, καλείται: (α) να εμπλέξει προσωπικό, παιδιά και γονείς στον καθορισμό κοινού οράματος, αξιών και συμπεριφορών, (β) να προωθήσει τη θετική διδακτική προσέγγιση πειθαρχίας, (γ) να εμπλέξει το προσωπικό στην ετοιμασία διδακτικού υλικού για προώθηση αξιών και αναμενόμενων συμπεριφορών, (δ) να αναπτύξει σχέδιο επαγγελματικής μάθησης για επιμόρφωση, καθοδήγηση και ενδυνάμωση του προσωπικού, σε αποτελεσματικές πρακτικές διαχείρισης συμπεριφοράς εντός και εκτός τάξης, (ε) να αναπτύξει κοινή ορολογία και ιεραρχημένη πορεία αντιμετώπισης προβλημάτων συμπεριφοράς, και (στ) να συλλέγει ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα και να λαμβάνει αποφάσεις στη βάση αυτών για βελτίωση του σχεδίου δράσης.

Τι έγινε μέχρι τώρα σε κυπριακό έδαφος στην εφαρμογή του ΠροΘεΣυ;

Κατά τη σχολική χρονιά 2015-2016, μέσω ευρωπαϊκής χρηματοδότησης (Marie-Curie Grant) εφαρμόστηκαν ορισμένα στοιχεία της πρωτογενούς πρόληψης σε δύο δημοτικά σχολεία της επαρχίας Λεμεσού. Δόθηκε έγκριση, τότε, από τη ΔΔΕ για τη συγκεκριμένη ερευνητική εφαρμογή. Η πρώτη εφαρμογή μερικών στοιχείων της πρωτογενούς πρόληψης έδωσε θετικές ενδείξεις για τη μείωση των προβλημάτων συμπεριφοράς στα σχολεία της Κύπρου και στη συσχέτιση μεταξύ ποιότητας εφαρμογής των διαδικασιών ΠροΘεΣυ με την αύξηση προβλημάτων συμπεριφοράς.

Κατά τη σχολική χρονιά 2017-2018, μέσω εγχώριας χρηματοδότησης (Πανεπιστήμιο Κύπρου), η εφαρμογή περισσότερων στοιχείων της πρωτογενούς πρόληψης επεκτάθηκε σε δύο δημοτικά σχολεία και ένα δημόσιο νηπιαγωγείο της επαρχίας Λάρνακας. Από τότε μέχρι σήμερα, η εφαρμογή της πρωτογενούς πρόληψης συνεχίζεται σε έξι (6) σχολικές μονάδες στις επαρχίες Λεμεσού, Λάρνακας-Αμμοχώστου και Λευκωσίας. Με βάση την τελευταία χρηματοδότηση (Αρχή Εξαρτήσεων Ουσιών Κύπρου), το Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Λάρνακας-Αμμοχώστου, κατόπιν έγκρισης του Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης, κ. Χατζηαθανασίου, προχώρησε ως εταίρος στην πρόταση για εφαρμογή της πρωτογενούς πρόληψης ΠροΘεΣυ στις πιο πάνω σχολικές μονάδες.

Ποιος ο σκοπός της νέας ευρωπαϊκής χρηματοδότησης;

Σκοπός της νέας χρηματοδότησης είναι η επέκταση της προσπάθειας εφαρμογής της πρωτογενούς πρόληψης σε μεγαλύτερο δείγμα σχολικών μονάδων για δύο (2) σχολικές χρονιές (2019-2020, 2020-2021), ώστε να ενημερωθεί το ΥΠΠ για την αποτελεσματικότητα της πρωτογενούς πρόληψης ως προς την αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς, τις αλλαγές στο σχολικό κλίμα και στις στάσεις των εκπαιδευτικών για την αυτεπάρκειά τους στην εφαρμογή στρατηγικών πρόληψης.